

Prof. Dr. Jaromír Homolka, CSc.
děkan Filozofické fakulty UK
nám. Jana Palacha 2
110 00 Praha 1 - Staré Město

V Praze 8. 6. 1992

Vážený pane děkane,

po téměř půl roce svého působení na katedře psychologie naší fakulty Vám chci sdělit některé své zkušenosti a dojmy - prozatím neformálně tímto osobním dopisem.

Možná si vzpomenete, že jsem přicházel na fakultu s tím, že mám především přispět k naléhavě potřebné obnově kvalitního vzdělávání a bádání v psychologii. Vedení katedry mi dalo v rámci již existujících možností volnost k inovacím ve studijním programu I. cyklu, který by měl být (podle již podaného návrhu) realizován nově ustavenou "Katedrou (nebo Ústavem?) základů psychologie". Předmětové úpravy "na papíře" šlo učinit snadno. Obtížnější to však je s naplněním personálních a prostorových podmínek k tomu.

Personálně: Postrádám zde - v zahraniční běžné - "konkurenční" prostředí, v jakém studenti soupeří o učitele a učitelé o studenty. Pak probíhá již určitý spontánní "výběr" podle toho, kdo je schopen a ochoten vzdělávací a badatelský život fakulty obohatit a kdo nikoli. Tlak v tomto směru není ani zvenčí: mezi opravdu kvalitními odborníky není o učitelské zaměstnání na FFUK zájem, protože zde nevidí možnost plného uplatnění a odborného růstu. I pokud se mi daří slibného kandidáta najít a získat (což je vzácná výjimka), není možnost jej přijmout, protože i svými uprázdněnými místy ztrácí katedra možnost disponovat a přichází o ně. A tak kvalita výkonu současných učitelů závisí pouze na tom, co dovedou oni a jak jsou vlastním svědomím puzeni věnovat více či méně svých sil právě výuce či zkoumání v oboru, který mají na starosti. Výkonnost katedry jako celku je pak omezována tím, v jaké sestavě, tradici a morálce se ustavila v minulých desetiletích. Za současné neatraktivnosti učitelství na katedře mezi schopnými a již jinde úspěšnými odborníky by ani občas uvažované (re)konkursy asi nepřinesly více, než potvrzení dosavadního stavu.

Pracovní podmínky: Na mě jako nově příchozího působí zoufale, především po stránce prostorové. Na pracovišti v Celetné 20 se pokouším postupně soustředit pracovníky plánované Katedry základů psychologie (tam totiž probíhá veškerá výuka v I. cyklu) a také obnovit laboratoř, která je pro kvalitní výuku základních psychologických předmětů nezbytná. Zjišťuji však, že z původních devíti místností, které měla katedry na chodbě ve III. poschodí, jí při totální "ukrajování" ve prospěch tehdejšího děkanem protežovaných pracovišť zůstaly jen 3, kde již opravdu není kam koho umístit a kde podmínky pro odbornou pedagogickou a badatelskou práci našich učitelů vzbuzují nejen u zahraničních, ale i u našich návštěvníků spíš údiv a soustrast, než důvěru v úroveň této vysoké školy. (Přitom v témž poschodí "okupuje" z neznámého důvodu 4 pracovníky rektorát.) Sám třeba nemám ani kam si uložit knihy, přednášky a další své pracovní potřeby, které si potřebují přestěhovat z bývalého pracoviště. Do takových podmínek na současném trhu pracovních příležitostí budeme opravdu obtížně získávat schopné pracovníky.

Získal jsem dojem, že v období totality fakulta fungovala zhruba tak, že svým učitelům poskytovala k jejich práci jen minimální podmínky a za to od nich vyžadovala také jen minimální výkon. Kvalitní práce některých učitelů byla spíše věcí jejich svědomí, než nezbytnou pracovní povinností. V současnosti pak fakulta poskytuje - alespoň co pozoruji na katedře psychologie - stejně málo či v některých ohledech ještě méně po stránce praktického zajištění, přitom však začínáme od pracovníků chtít podstatně více. S tím pochopitelně vznikají nesnáze. Nepočítám s tím, že by toho šlo u většiny dosavadních učitelů dosáhnout pouze morálním apelováním bez jiných opatření. K těm počítám především poskytnutí nezbytných podmínek k vlastní práci na pracovišti a také vytvoření již zmíněného konkurenčního prostředí. (O to se alespoň v náznaku pokouším na úrovni I. cyklu zaváděním možností volby mezi vyučujícími téhož předmětu.)

V situaci, kdy katedra prakticky nemá možnost přijímat nové učitele, velice oceňuji ochotu několika odborně vynikajících kolegů z mimouniverzitních pracovišť přispět ke zkvalitnění výuky i k vytvoření zdravějšího ovzduší na katedře tím, že by pečovali o výuku a rozvíjení těch základních oborů psychologie, které to v současnosti nejnaléhavěji potřebují. Nejsou sice ochotni ucházet se o plné zaměstnání na katedře, jsou však ochotni činit tak v rámci kratších částečných úvazků. Pokusím se prosadit, aby Vás katedra v nejbližší době oficiálně požádala o poskytnutí pravděpodobně tří čtvrtinových úvazků k získání této spolupráce pro příští školní rok. Ta by se měla stát východiskem k zásadnímu zvýšení kvality a náročnosti výuky a také vytváření žádoucího konkurenčního tlaku na katedře vůbec. Víím, že Vaše současná politika směřuje spíše k početnímu zmenšování stavů fakultních pracovišť, avšak přesto se budu o využití alespoň těchto drobnějších příležitostí k angažování kvalitních pracovníků a tím i k zásahu do dosavadní personální a odborné situace na katedře psychologie zasazovat. Jde mi přitom - stejně jako Vám - o to, abychom mohli postupně reprezentovat fakultu a univerzitu vůči studentům i vůči partnerským institucím v její síle, nikoli bídě.

Děkuji za pozornost, kterou jste tomuto mému neúřednímu sdělení věnoval. Doufám, že z něj vyrozumíte, že si stále ještě uchovávám naději na zásadní pokrok a že jsem odhodlaný o něj usilovat.

S pozdravem

PhDr. Karel Balcar, CSc.
odb. as. katedry psychologie FFUK